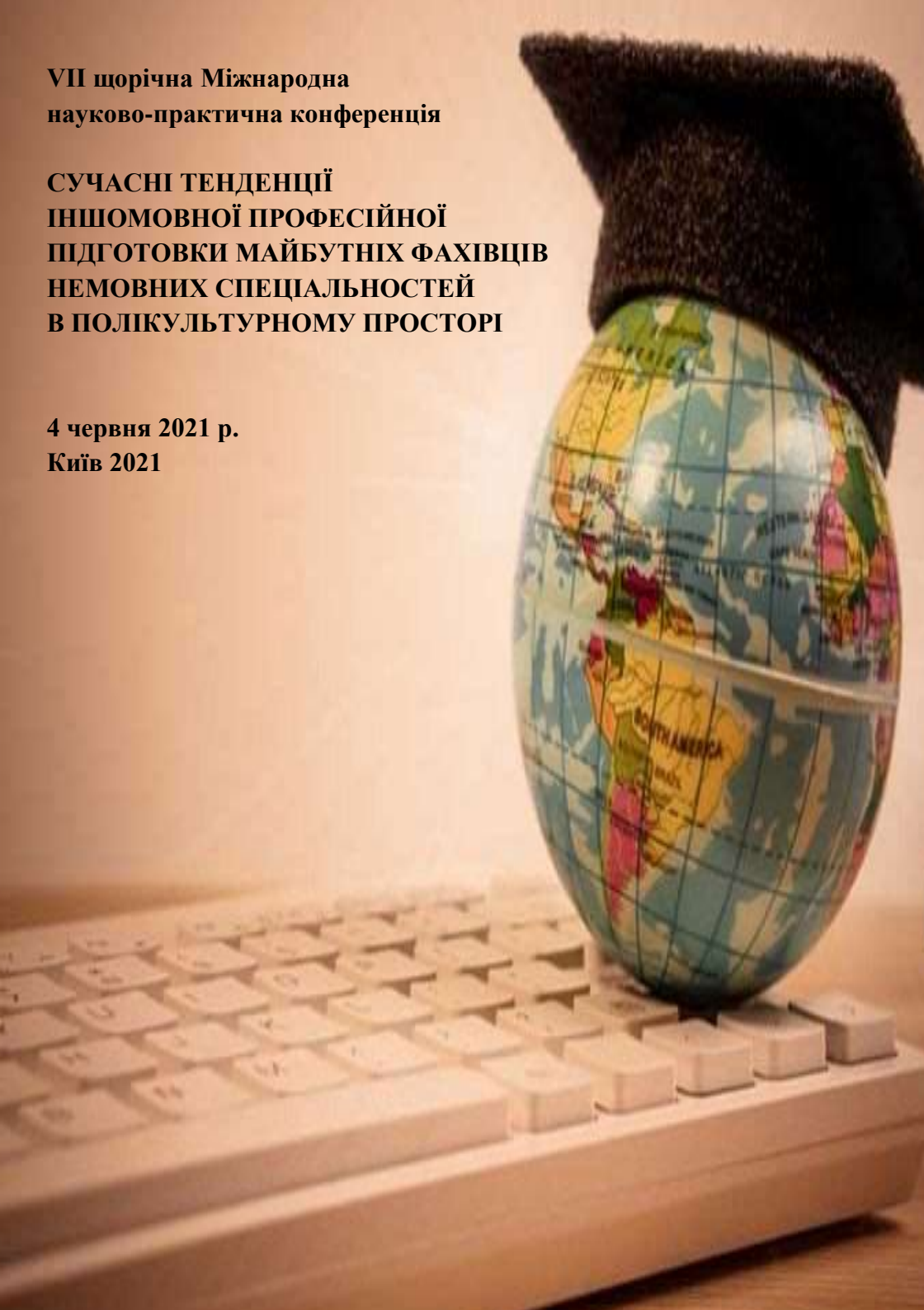

**VII щорічна Міжнародна
науково-практична конференція**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

**4 червня 2021 р.
Київ 2021**

Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі

4 червня 2021 р./ За заг. ред Ю.О.Волошина, Н.В. Гончаренко-Закревської, Н.М. Василюшиної. – К.: ФМВ, НАУ, 2021. – 247 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету міжнародних відносин НАУ. Протокол № 4 від 19 квітня 2021 року.

Містить тези VII щорічної Міжнародної науково-практичної конференції з питань ефективного формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності у студентів вищих навчальних закладів. У збірник увійшли матеріали доповідей за сучасними, актуальними напрямками з теорії і методики професійної освіти, лінгвістики. Наукова розробка кафедри іноземних мов інтегрувала сім наукових напрямів, зокрема: *мовна картина світу та міжкультурна комунікація; академічна мобільність та інтернаціоналізація навчального процесу; сучасні підходи та інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності; професійна іншомовна підготовка в процесі міжкультурної інтеграції; зіставні мовознавчі студії і міжкультурна комунікація; інноваційні методи викладання: новітнє в європейській освітній практиці; світові тенденції розвитку ІКТ-освіти у вищій школі. перспективність застосування зарубіжного освітнього досвіду в Україні.*

Редакційна колегія:

ВОЛОШИН Юрій Олексійович, декан ФМВ НАУ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

ГОНЧАРЕНКО-ЗАКРЕВСЬКА Наталія Валеріївна, завідувач кафедри іноземних мов ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

ВАСИЛИШИНА Наталія Максимівна, доцент кафедри іноземних мов ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

МЕЛЬНИК Євгеній Юрійович, доцент кафедри іноземних мов ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

ВОЙТКО Тетяна Владиславівна, доцент кафедри іноземних мов ФМВ НАУ, кандидат філологічних наук, доцент.

СКИРДА Тетяна Сергіївна, старший викладач кафедри іноземних мов ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук.

© **Національний авіаційний
університет, 2021**

ГЕНДЕРНІ ПИТАННЯ ТА МОВА У СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ) <i>Жудро О. В.</i>	105
<i>DIE ÜBERPRÜFUNG DER LESEKOMPETENZ AUF DER LERNPLATTFORM</i> <i>Зачена І. М.</i>	114
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ УКРАЇНСЬКА ЯК ІНОЗЕМНА БАГАТОМОВНИМ СТУДЕНТАМ <i>Звягіна Г. О.</i>	121
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ <i>Кульчицький В. Й., Кульчицька Т. В., Кульчицька С. В.</i>	131
ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ <i>Косович О. В.</i>	140
TEACHING SPECIALIZED TRANSLATION IN THE LAW SPHERE WITHIN INTERPRETERS' TRAINING AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS <i>Кошіль Н. Є., Гирила О. М.</i>	149
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФАХОВИХ ТЕКСТАХ <i>Лазоренко Н. Л.</i>	153
L'UTILISATION DU DOCUMENTAIRE EN CLASSE <i>Мерілін Мотреф, Верховцова О.В.</i>	167

5. Кадемія М. Ю., Козяр М. М., Ткаченко Т. В., Шевченко Л. С. Інформаційне освітнє середовище сучасного навчального закладу: навчально-методичний посібник. Львів: СПОЛОМ, 2009. 186 с.

6. Поясок Т. Б. Застосування інформаційних технологій в навчальному процесі вищої школи науково-методичний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів економічного профілю. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2009. 104 с.

УДК 338.48:161.2

Косович Ольга Василівна
**док. філол. наук, професор, завідувач кафедри
романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
kosovych.olga@tnpu.edu.ua**

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

У представленому науково-педагогічному дослідженні висвітлені проблеми дистанційного навчання іноземних мов при переході ЗВО на віддалений формат роботи в умовах пандемії COVID-2019. Зокрема, актуальність наукового пошуку полягає в тому, щоб провести порівняння традиційних очних методів викладання іноземної мови у ЗВО з дистанційним навчанням в умовах пандемії. Розглядається історія дистанційної освіти і різноманітних її форм до і під час пандемії COVID-2019. Наводяться переваги і недоліки використання дистанційної системи навчання іноземної мови із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі. Також виявлені деякі характерні для вивчення іноземних мов проблеми. В результаті проведеного аналізу робиться висновок про обмежену

ефективності дистанційного навчання для досягнення головних цілей і рішення всіх завдань у вивченні іноземної мови у ЗВО.

Ключові слова: дистанційне навчання, пандемія, традиційні методи, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), дистанційне навчання іноземної мови, комунікативна компетентність.

PROBLEMS OF DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES DURING THE PANDEMIA

In the presented scientific and pedagogical study, the problems of distance learning of foreign languages are highlighted in the transition of establishment of higher education to the format of distance learning during the Covid-2019 pandemia. In particular, the relevance of a scientific search is to compare traditional teaching methods in comparison with distance learning during pandemic period. The history of distance education and a variety of forms before and during the Covid-2019 pandemia is considered. The advantages and disadvantages of using a distance learning system of foreign language with the use of information and communication technologies in the educational process are presented. There are also some characteristic of the study of foreign languages. As a result of the analysis, a conclusion is made about the limited efficiency of distance learning to achieve the main goals and solutions to all tasks in the study of a foreign language in the establishment of higher education.

Key words: distance learning, pandemia, traditional methods, information and communication technologies (ICT), distance learning of a foreign language, communicative competence.

АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ. На даний момент в умовах пандемії нової коронавірусної інфекції COVID-2019 питання дистанційного навчання набуває більшої актуальності. Внаслідок вимушеного переходу вищих навчальних закладів на дистанційне навчання, система освіти і сам освітній процес зазнали значних змін. Специфіка викладання іноземної

мови полягає в тому, що крім освоєння мовної компетенції навчаються повинні оволодіти і комунікативної компетенції, що ускладнює перенесення навчання іноземної мови в дистанційний формат. Однак, щоб побачити ці відмінності, необхідно простежити історію розвитку дистанційної освіти і організацію навчання в цьому форматі з інших предметів.

Питання оптимізації освіти за рахунок використання інформаційно-комунікаційних технологій в найкоротші терміни без втрат в якості навчання залишається одним з найактуальніших як для викладачів і студентів, так і для системи освіти в цілому. Пандемія же в цьому питанні стала наймогутнішим катализатором, дозволила поглянути на всі навчальні платформи під іншим кутом, виявила проблеми готовності навчальних закладів до переходу в онлайн-режим, починаючи від технічного забезпечення, закінчуючи людським фактором.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою наукового пошуку є проведення порівняння традиційних очних методів викладання іноземної мови у ЗВО з дистанційним навчанням в умовах пандемії. З-поміж завдань дослідження виокремлюємо розгляд історії дистанційної освіти і різноманітних її форм до і під час пандемії COVID-2019, уявлення переваг і недоліків використання дистанційної системи навчання іноземної мови із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі, виявлення деяких характерних для вивчення іноземних мов проблем.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ). Методологія дослідження засобів дистанційного навчання полягає в застосуванні сукупності прийомів і методів наукового пізнання, що ґрунтуються на системному підході й діалектиці. Такий комплексний підхід є підґрунтям формування цілісного уявлення про проблеми дистанційного навчання в умовах пандемії.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Умови пандемії і пов'язані з нею обмежувальні заходи привели до

цілого ряду соціально-економічних наслідків, які глибоко торкнулися сфери освіти, зокрема системи вітчизняної вищої освіти. Обмежувальні заходи ізоляції викликали необхідність масового переходу системи вищої освіти в формат онлайн навчання з використанням дистанційних освітніх технологій (ДОТ). В даний час накопичений великий досвід застосування електронно-цифрових технологій в освітньому процесі ЗВО країни, впроваджені електронні освітні ресурси, онлайн-курси з дисциплін навчальних планів різних напрямків, профілів і рівнів підготовки. Вітчизняний досвід організації освітнього процесу з використанням електронно-цифрових технологій, створення електронно-цифровий освітнього середовища дозволив українській системі вищої освіти досить легко перейти в формат масового онлайн навчання студентів в умовах пандемії.

Історія дистанційної освіти як виду освітньої діяльності веде свій відлік з початку XVIII-го століття, завдяки пошуку американцем Каліб Філіпсом через оголошення в газету студентів для проходження курсу стенографії. Особливістю навчання була організація навчального процесу у формі обміну листами при знаходженні далеко один від одного [4, с. 199]. Далі, в XIX ст. дистанційна освіта розвивалася в Європі і США, завдяки таким іменам, як І. Пітман, Ч. Тусен і Г. Ланченшйдт, А. Еліот Тікнор й ін., які внесли багато нового, а формат навчання варіювався від розсилки листів з лекціями для інститутів заочної форми освіти. Об'єднувало їх одне: навчання через поштову розсилку листів з навчальним матеріалом і контрольними роботами. Перші ж дистанційні навчальні заклади з'явилися в США в кінці XIX ст.

XX століття ознаменувалося виникненням радіо і телебачення, що значно змінило можливості дистанційної освіти. Помітний розвиток дистанційної освіти відбувся в 1960-і роки після підписання меморандуму з ЮНЕСКО, коли вона отримала міжнародне визнання і сприяння [4, с. 200]. З появою ж інтернету історія дистанційної освіти змінилася назавжди: можливості

дистанційної освіти значно розширилися як з точки зору витрат часу для здійснення комунікації, так і нових освітніх технологій.

Що стосується викладання іноземної мови в традиційному форматі, зокрема, в немовних ЗВО, є ряд особливостей порівняно з іншими дисциплінами більш теоретичної спрямованості. Так, при традиційному очному форматі, в основі навчання лежить текст спеціальної спрямованості іноземною мовою з наявністю специфічної службової лексики, спеціальної термінології і граматичних конструкцій. Надалі, для оволодіння усним мовленням за фахом іноземною мовою використовуються спеціальні тренувальні вправи, наближені до реальних професійних ситуацій, які «програють» в аудиторії з використанням діалогової мови [5, с. 149].

Навчання іноземної мови за допомогою інформаційно-комунікативних технологій (далі-ІКТ) є засобом, що постійно змінюється і оновлюється з точки зору технологічних інноваційних процесів. У цьому контексті усталені традиційні уявлення про навчання іноземних мов зазнають значних змін [1, с. 76].

Серед переваг використання ІКТ порівняно з традиційним очним навчанням варто назвати такі практичні зручності, як:

1. Гнучкість у тимчасовому факторі (деякі види робіт можливо робити поза часом проведення занять).
2. Зменшення транспортних і тимчасових витрат.
3. Можливість організації практичних занять, консультацій, заліків та іспитів, тестування як індивідуально, так і для групової роботи.

Серед якісних змін варто згадати такі можливості, як платформи для проведення онлайн занять в режимі відеоконференцв'язку (Zoom, Skype, Microsoft Teams, та ін.), використання інтерактивної дошки, створення тренажерів і онлайн-тестів з пройдених тем (наприклад, на платформах Quizlet, Google Forms і т.п.), що дозволяє відпрацювати лексичний і граматичний матеріал, розміщення в електронному освітньому середовищі корисних посилань на відео-ресурси для повторення і закріплення матеріалу, а також самостійної роботи. Крім того, можливий й

індивідуальний формат роботи через контроль викладачем знань студентів за допомогою аудіо- та відеозаписів виконання деяких видів індивідуальних завдань. Все це не тільки закріплює знання, а й підвищує мотивацію до освоєння іноземних мов за рахунок інтерактивної форми таких активностей. Крім того, такі технології, як онлайн-тестування, дозволяють викладачеві швидко отримати результати тестування в автоматичному режимі, а студентам підвищити внутрішню самооцінку [6, с. 218].

Говорючи про недоліки дистанційного навчання іноземної мови, не всі студенти немовного вузу мають потенціал, необхідним для вивчення іноземної мови, або не володіють достатньою комп'ютерною грамотністю при такому вигляді освіти, і вимагають додаткової, індивідуальної роботи. Питання комп'ютерної грамотності та володіння сучасними освітніми онлайн-сервісами вставав і перед педагогами. На щастя, робота з оволодіння дистанційними технологіями педагогічними працівниками з початку епідемії активно ведеться. Так, навчальні установи активно направляють викладачів для підвищення кваліфікації на різні спеціалізовані дистанційні курси для оволодіння відповідними компетенціями. Наприклад, у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка регулярно організовуються курси для освоєння нових методик інтерактивного навчання.

Крім дефіциту знань в області сучасних комп'ютерних технологій, розкрилося безліч технічних проблем, наприклад, не всі учасники освітнього процесу мали доступ до досить швидкісного інтернету, щоб виходити на відео-зв'язок під час занять, або отримувати цей зв'язок в нормальній якості (без затримок і спотворення звуку або зображення) [3, с. 147]. Не всі студенти і викладачі мали все необхідне обладнання: веб-камеру, мікрофон і сам комп'ютер. При цьому технічні збої відбувалися і на самих платформах за підвищеного користувальницького навантаження. До того ж, спостерігалось зловживання з боку студентів, які виправдовували свою відсутність на занятті в

форматі відео-зв'язку або відмовою відповідати технічними проблемами. Особливо гостро це питання постало під час проведення тестування під час проміжної атестації, коли студенти могли використовувати доступні інтернет-ресурси і будь-які інші джерела інформації при написанні тесту внаслідок неможливості об'єктивного контролю з боку викладача. При цьому, контроль знань в форматі відео-зв'язку не виключав зчитування відповідей на питання (наприклад, відкриття декількох вікон на екрані комп'ютера). Відповідно, цифровізація торкнулася не тільки процесу навчання і проходження атестації, а й способів обходу викладацького контролю. Внаслідок цього, постраждав і якісний аспект: в цьому випадку рівень знань знижується, а оцінка якості цих знань не відповідає істині [2, с. 103].

Що стосується відпрацювання різних аспектів іноземної мови при проведенні занять в дистанційній формі, то тут також спостерігався ряд складнощів. Так, наприклад, дистанційний формат обмежував можливість проведення групового диктанту для перевірки правопису нових лексичних одиниць. Незважаючи на формальну наявність технічної можливості (наприклад, в чаті), контроль за списуванням (як з зошита, так і з інших джерел) виявився практично неможливий. В результаті, для контролю засвоєння лексики використовувалося усне опитування. Що стосується інших видів письмових робіт, таких як твір, практика показала списування (буквально, копіювання) тексту слово в слово багатьма студентами, що зводить на «ні» весь сенс завдання. Що стосується перекладу тексту, контроль за самостійністю його виконання також ускладнювався через активне використання студентами можливостей Інтернет-перекладу. Говорячи про усний аспект, розбивка студентів на малі групи для практики діалогів є технічно здійсненою (наприклад, на платформі Zoom), проте такі діалоги виходять менш правдоподібними внаслідок відсутності живої комунікації, як при очних заняттях. Все це перешкоджає досягненню основної мети навчання іноземної мови – розвитку комунікативної компетенції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ ПОШУКІВ. Таким чином, проведений аналіз поряд з практичним досвідом, показали, що дистанційне навчання іноземної мови в даний час має більше недоліків, ніж переваг, що підтверджує висновки про те, що дистанційне навчання іноземної мови не може бути основною формою навчання, а лише додатковою. Необхідно поєднувати як інноваційні комп'ютерні технології, так і традиційні методи навчання для найбільш успішного оволодіння студентами комунікативної компетенції і здатності до спілкування на професійні теми.

Безперечно, система української вищої освіти впоралася з оперативною мобілізацією і перебудовою діяльності ЗВО в форматі дистанційного навчання з використанням дистанційних освітніх технологій в період поширення вірусної інфекції. Вважаємо, що необхідно розробити і впровадити комбіновану модель освітнього процесу: традиційна взаємодія студентів і викладачів в поєднанні з використанням онлайн-курсів з синхронним навчанням в дистанційному форматі, забезпеченому цифровою дидактикою. А також необхідний прискорений розвиток електронно-цифрових ресурсів освітнього процесу і практик освітньої діяльності на основі електронно-цифрових технологій, стимулювання підвищення інформаційно-комунікативної компетентності професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів. Безумовно, ми стаємо свідками і учасниками багатогранних і проблемних адаптаційних процесів в освіті, пов'язаних зі змінами як форм і методів викладання, які потребують нових методологічних рішень, так і свідомості викладачів і студентів.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у вияві та аналізі відношення студентів до дистанційного навчання, цифрової трансформації навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Годжаева Н.С. Особенности преподавания иностранных языков в условиях всеобщего дистанционного обучения в Кемеровском государственном университете: проблемы, опыт, перспективы. *Вопросы образования и психологии*: монография (Чебоксары, 30 нояб. 2020 г.). Чебоксары: ИД «Среда», 2020. С. 73-82.
2. Коляда Н.А. Обучение иностранному языку в неязыковых вузах в XXI веке. *Академический Вестник Ростовского Филиала Российской Таможенной Академии*. 2020. № 2(39). С. 99-105.
3. Лосева Елена Сергеевна, Гозалова Марина Робертовна, Макарова Александра Игоревна Проблемы дистанционного обучения иностранным языкам на ступени высшего образования. *АНИ: педагогика и психология*. 2019. №3 (28). С. 145-148.
4. Петькова Ю.Р. История развития дистанционного образования. Положительные и отрицательные стороны МООС. *Успехи современного естествознания*. 2015. №3. С. 199-204
5. Полат Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. 3-е изд. М.: Академия, 2010. 368 с.
6. Фомина Т.Н., Зеленова Т.Г. Инновационные технологии преподавания иностранных языков в неязыковом вузе. *Ярославский педагогический вестник*. 2003. №1(34). С.148-153.